

Yleistä

Vuosi 2006 oli Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) 37. toimintavuosi.

Maatalouden rakennekehitys jatkui aikaisempien vuosien mukaisena. Sekä tilakoko että tuotantoyksiköiden koko kasvoivat samalla kun maatalousyrittäjien määrä väheni. Melan asiakkaina olevien MYEL-vakuutettujen maatilojen määrä laski vuoden 2006 aikana 2,1 prosentilla. Vuoden 2006 lopussa MYEL-vakuutuksen piirissä oli 56 481 maatilaa. Näiden tilojen keskimääräinen peltoala oli 33,9 hehtaaria ja metsäala 56,8 hehtaaria.

Melalla oli vuoden lopussa asiakkaina 87 626 MYEL-vakuutettua ja 171 369 eläkkeensaajaa. Kokonaisasiakasmäärä oli 258 995. MYEL-vakuutettujen määrä väheni edellisestä vuodesta 2,6 prosenttia, eläkkeensaajien määrä väheni 2,5 prosenttia ja kokonaisasiakasmäärä 2,6 prosenttia.

Asiakaspalvelua parantaakseen Mela uudisti organisaatiotaan. Uusi asiamiesorganisaatio aloitti vuoden 2006 alussa. Asiamiesalueiden lukumäärä väheni vuodenvaihteessa 126:stä 67:ään ja alueasiamiesorganisaatio lakkautettiin. Uusi asiakaspalveluorganisaatio toimi alusta lähtien hyvin.

Myös pääkonttorin organisaatiota uudistettiin linjojen ja osastojen osalta. Entinen vakuutusosasto lakkautettiin ja vakuutustehtävät keskitettiin asiakaspalvelulinjalle, johon muodostettiin asiakaspalvelu- ja vakuutusosasto ja tämän osaston sisälle vakuutusyksikkö. Luopumisasiat siirrettiin eläkelinjan eläkeosastolle, johon muodostettiin luopumisasiain yksikkö. Perintäasiat siirrettiin talousosastolle, jonne muodostettiin perintäyksikkö. Uusi organisaatio astui voimaan 1.9.2006.

Pääkonttorin keskimääräinen nettohenkilömäärä oli 178. Pääkonttorin toimihenkilömäärä väheni vuoden aikana seitsemällä henkilöllä ja 3,8 prosentilla.

Melan hallitus vahvisti marraskuussa Melan uuden toimintastrategian 2007–2013. Strategian mukaan Mela haluaa olla maatalousyrittäjän paras palveluorganisaatio. Melan toiminta-ajatuksena on parantaa suomalaisen maatalousyrittäjän hyvinvointia elämän eri vaiheissa tarjoamalla kattavaa sosiaaliturvaa ja palvelua asiantuntevasti ja asiakasläheisesti. Melan toimintaa ohjaavat seuraavat arvot: asiakkaan arvostaminen, yhteistyö ja avoin johtamistapa, laadukas palvelu ja taloudellisuus. Toimintastrategiaan liittyen hallitus vahvisti joulukuussa uuden viestintästrategian.

Vuosi 2006 oli tiivistä uuden luopumistukilain valmistelun aikaa. Vuodet 2007–2010 kattava luopumistukilaki saatiin valmiiksi ja sille saatiin Euroopan unionin komission hyväksyntä niin, että laki astui voimaan 1.1.2007.

Työeläkeuudistuksen toimeenpanoa jatkettiin vuoden 2006 aikana. Työeläkelainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä myös maatalousyrittäjien eläkelaki kirjoitettiin uudelleen vastaamaan muuttunutta tilannetta. Uusi maatalousyrittäjän eläkelaki (MYEL) tuli voimaan 1.1.2007.

Maatalouslomituksen osalta Mela osallistui sosiaali- ja terveysministeriön asettaman maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän toimintaan. Työryhmä luovutti raporttinsa peruspalveluministeri Liisa Hyssälälle 14.7.2006. Siinä esitettiin monta eri kehittämiskohdetta lomituksen ja sijaisavun osalta.

Maatalouden työterveyshuollon osalta vuoden aikana valmisteltiin lakimuutosta, mikä antaa Melalle mahdollisuuden koordinoida työterveyshuoltoon sisältyvien, mutta tekemättä jääneiden tilakäyntien hoitamisen ajan tasalle. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin tehty muutos tuli voimaan 1.1.2007.

Melan kautta maksettujen etuuksien ja palveluiden arvo oli 1 014,0 miljoonaa euroa. MYEL-työtulosumma oli 1 272,1 miljoonaa euroa.

Vuoden aikana Melassa ratkaistiin kaikkiaan 74 449 vakuutus- tai etuushakemusta. Määrä oli 3,2 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuonna.

Melan asiakaspalvelu sai asiakastytyväisyystutkimuksessa arvosanaksi 8,06 (vuonna 2005 arvona oli 8,00). Asiakastytyväisyystutkimuksen arvona oli neljän vuoden seurantajakson paras. Erillisessä imagotutkimuksessa, jossa kysyttiin Melan merkitystä maatalousyrittäjien sosiaaliturvan hoitajana, Mela sai arvosanaksi 7,17 (vuonna 2005: 7,07).

Maatalousyrittäjän eläkevakuutus (MYEL)

MYEL-vakuutus

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetaan maatalousyrittäjätyötä tekevät maanviljelijät, kalastajat ja poronhoitajat sekä heidän perheenjäsenensä. Vakuutus on vapaaehtoinen, jos maatalousyrittäjä on pieni tai yrittäjän työpanos yrityksessä jää vuodessa alle 3 027 euron rajan. Muutoin MYEL-vakuutus on pakollinen.

Maatalousyrittäjien eläkevakuutukseen kuului vuoden 2006 lopussa 87 626 vakuutettua kaikkiaan 61 469 yrityksestä. Vakuutetuista oli poronhoitajia 1 182 ja kalastajia 853. Vapaaehtoisia vakuutuksia oli 3 047. MYEL-vakuutettujen määrä väheni vuoden aikana 2,6 prosenttia, joten väheneminen hidastui hieman edellisvuodesta. Kalastajien määrä väheni 6,6 prosenttia. Poronhoitajien määrä pysyi ennallaan.

Maatalousyrittäjien sosiaaliturvaetuudet lasketaan henkilökohtaisesta MYEL-työtulosta, jonka suuruus määritellään maatalousyrittäjän eläkelaiassa annettujen perusteiden mukaan. Vuoden lopussa MYEL-vakuutettujen keskimääräinen vuotuinen MYEL-työtulo oli 14 515 euroa eli noin 1 210 euroa kuukaudessa.

MYEL-vakuutuksen muutoksiin liittyvien hakemusten (työtulon muuttaminen, uusien asiakkaiden vakuuttaminen) käsittelyaika oli pääkonttorin osalta 32 päivää (vuonna 2005 käsittelyaika oli 49 päivää), vanhuuseläkehakemusten käsittelyaika oli 56 päivää (vuonna 2005: 52 päivää) ja työkyvyttömyysasioiden käsittelyaika 76 päivää (vuonna 2005: 74 päivää).

MYEL-vakuutusmaksut

Vuodelle 2006 vahvistettu MYEL-vakuutusmaksun perusprosentti oli alle 53-vuotiailla vakuutetuilla 20,8 ja 53 vuotta täyttäneillä 21,9. Alennetut prosentit olivat vastaavasti 10,192 ja 10,731. Alennettua maksuprosenttia maksetaan, jos vuosittainen työtulo jää alle 21 210 euron. 21 210 euron ja 33 330 euron vuosityötulon väliseltä osalta vakuutusmaksu nousee liukuvasti. 33 330 euron vuosityötulon ylittävältä osalta maksu on edellä kerrottujen perusprosenttien mukainen.

Keskimääräinen MYEL-vakuutuksen maksu oli 10,68 prosenttia työtulosta. MYEL-vakuutettu maksoi MYEL-vakuutusmaksua keskimäärin 1 550 euroa vuodessa. Ryhmähenkivakuutuksen maksu oli 18,64 euroa vuodessa.

MYELiin perustuva vakuutusmaksutulo oli vuoden aikana kaikkiaan 137,4 miljoonaa euroa, mistä ryhmähenkivakuutuksen osuus oli 1,6 miljoonaa euroa. Maksutulo oli 1,0 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuonna. MYEL- ja ryhmähenkivakuutuksen maksuista kirjattiin luottotappioiksi vuoden aikana 0,39 miljoonaa euroa. Luottotappioiden osuus oli 0,28 prosenttia maksutulosta. Edellisenä vuonna osuus oli 0,19 prosenttia maksutulosta.

MYEL-eläkkeet

Mela maksoi työeläkkeitä yhteensä 638,0 miljoonaa euroa vuonna 2006. Näistä vanhuuseläkkeiden osuus oli 475,7 miljoonaa euroa, perhe-eläkkeiden osuus 78,8 miljoonaa euroa ja erilaisten työkyvyttömyyseläkkeiden osuus 72,4 miljoonaa euroa.

Työeläkettä maksettiin vuoden aikana kaikkiaan 168 196 henkilölle. Vuoden lopussa työeläkettä sai Melasta 161 715 henkilöä. Vanhuuseläkettä sai 140 063 henkilöä. Työeläkkeen saajia oli 2,1 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna ja vanhuuseläkkeen saajia 1,4 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Perhe-eläkkeen saajia oli 46 246 ja heistä 1 024 sai lapseneläkettä.

Vanhuuseläke alkoi kaikkiaan 5 606 henkilöllä, joista 1 437 siirtyi suoraan vanhuuseläkkeelle. Työkyvyttömyyseläkkeitä alkoi 895. Vuonna 2006 alkanut vanhuuseläke oli keskimäärin 640 euroa ja työkyvyttömyyseläke keskimäärin 567 euroa kuukaudessa.

Ryhmähenkivakuutus

Mela maksoi vuonna 2006 ryhmähenkivakuutuskorvauksia 2,1 miljoonaa euroa kaikkiaan 150 kuolemantapauksen perusteella. Korvauksia maksettiin 19,6 prosenttia edellisvuotista vähemmän.

Mela-sairauspäiväraha

Mela-sairauspäivärahaa maksetaan maatalousyrittäjille sairausvakuutuksen omavastuuajalta. Vuoden aikana Mela-sairauspäivärahaa maksettiin kaikkiaan 14 571 sairausjakson perusteella yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Sataa MYEL-vakuutettua kohden sairausjaksoja oli 16,4.

Mela-sairauspäivärahaa maksettiin keskimäärin 6,7 päivältä sairausjaksoa kohden. Keskimääräinen korvaussumma oli 212 euroa sairausjaksoa kohden.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus (MATA)

MATA-tapaturmavakuutukset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutetaan maatalousyrittäjät samoin ehdoin kuin MYEL-vakuutuksessakin. Vuoden lopussa pakollisia MATA-työtapaturmavakuutuksia oli 84 680 ja vapaaehtoisia työtapaturmavakuutuksia 18 999.

Työtapaturmavakuutuksen rinnalle voi ottaa vapaa-ajan MATA-tapaturmavakuutuksen. Vapaa-ajan vakuutus oli 66 792 henkilöllä vuoden lopussa.

MATA-tapaturmavakuutusmaksut

Pakollisen työtapaturmavakuutuksen täysi maksu sisälsi perusmaksun 25,00 euroa sekä lisäosan, joka oli 1,47 prosenttia MYEL-työtulosta. Vapaaehtoisen vakuutuksen maksu oli 1,2-kertainen pakolliseen vakuutukseen verrattuna. Vakuutusmaksusta saa alennusta, jos tapaturmia sattuu vähän sekä, jos vakuutettu kuuluu maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Keskimääräinen pakollisen työajan tapaturmavakuutuksen maksu oli alennukset huomioon ottaen 126 euroa vuodessa eli 0,80 prosenttia MYEL-työtulosta.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen maksu oli 11 euroa lisättynä joko 0,66 tai 0,99 prosenttiosuudella vuosityöansiosta. Suurempi maksu koskee vakuutusta, jossa päivärahaa ja tapaturmaeläkettä ei yhteensovitetä saman tapaturman johdosta myönnetyn sairausvakuutuksen päivärahan tai työeläkkeen kanssa.

Työtapaturmavakuutuksen maksutulo oli vuoden aikana 11,8 miljoonaa euroa, mikä on 1,8 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena. Vapaa-ajan vakuutuksen maksuja kerättiin 5,5 miljoonaa euroa.

MATA-tapaturmavakuutuskorvaukset

Mela maksoi vuoden 2006 aikana työtapaturmavakuutuksen korvauksia kaikkiaan 31,9 miljoonaa euroa eli 1,6 prosenttia edellisvuotista enemmän. Summa sisältää 22,1 miljoonaa euroa päivärahoja ja eläkkeitä.

Uusia työtapaturmia korvattiin 6 040 ja uusia ammattitauteja 362. Kuolemaan johti vuoden aikana neljä tapaturmaa. Työvahinkojen määrä aleni 11,7 prosentilla. Työvahinkoja sattui 6,1 sataa vakuutettua kohden, kun suhdeluku edellisenä vuonna oli 6,8 sataa vakuutettua kohden. Korvattujen vahinkojen määrä oli vuonna 2005 kuntalaskutuksen käyttöönnotosta johtuen poikkeuksellisen suuri. Näyttää siltä, että vahinkojen määrä on tasaantumassa aikaisempien vuosien tasolle.

Vapaa-ajan vakuutuksesta korvattiin 989 uutta tapaturmaa. Korvauksia maksettiin kaikkiaan 3,5 miljoonaa euroa.

MATA-asioissa hakemusten käsittelyaika oli keskimäärin 30 päivää (vuonna 2005 käsittelyaika oli 32 päivää).

Kuntoutus

MYELiin perustuvaan ammatilliseen kuntoutukseen käytettiin kaikkiaan 753 000 euroa. Kuntoutuskulut nousivat edellisvuoteen verrattuna 13,9 prosenttia. Luku sisältää kuntoutusrahat ja kuntoutukseen osallistuneiden kulut tutkimuskuluineen. Kuntoutuksena korvattiin lisäksi 164 asiakkaalle työssä selviytymistä helpottavia apuvälineitä 549 000 eurolla.

MATA-kuntoutukseen käytettiin 1,7 miljoonaa euroa. Luku ei sisällä kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksia. Kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Vuonna 2006 pyrittiin pitämään Melan tarjoamia erilaisia kuntoutusmahdollisuuksia korostetusti esillä. Teemaan liittyen Melan asiantuntijat kävivät luennoimassa eri tilaisuuksissa ja vuoden lopussa järjestettiin Melassa kuntoutuksen toimeenpanijoille tarkoitettu seminaari, jossa käsiteltiin sekä MYEL- että MATA-kuntoutusta.

Työhyvinvoinnin edistäminen

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin perustuva työturvallisuustyö on tapaturmien ja ammattitautien torjuntaa neuvomalla, tiedottamalla ja kouluttamalla. Työturvallisuustyöhön käytettiin 458 460 euroa vuonna 2006. Työturvallisuusapurahoja maksettiin vuoden aikana 203 634 euroa ja uusia apurahoja myönnettiin 337 777 euroa kolmeentoista eri hankkeeseen.

Työturvallisuuden internet-sivuille tehtiin tietoisuuksia maatalan henkilönsuojaimista. Tietoisuudet ovat maksutta kaikkien käytettävissä. Vuoden aikana kaikki asiamiehet saivat yhden päivän kestäneen työturvallisuuskoulutuksen.

Maatalousyrittäjien työhyvinvointiin tähtäävässä TYHY-projektissa on painotettu maatalan johtamista ja stressinhallintaa. Projekti tuottaa tiedotus- ja oppimateriaalia maatalousyrittäjien, työterveyshuoltojen ja oppilaitosten käyttöön ja tekee yhteistyötä maatalojen hyvinvointia edistävien muiden projektien kanssa. Projektihenkilöt käyvät luennoimassa viljelijätilaisuuksissa ja levittävät työhyvinvointitietoutta lehdistön välityksellä. TYHY-projektin kustannukset katetaan osaksi työturvallisuuden ja osaksi MYEL-kuntoutuksen varoista.

Maaseudun tukihenkilötoiminta täytti kymmenen vuotta marraskuussa. Mela oli mukana perustamassa tukihenkilöverkkoa kymmenen vuotta sitten. Maaseudun tukihenkilötoiminnasta vastaa nykyisin Maaseudun Sivistysliitto, mutta myös Mela on edelleen aktiivisesti mukana toiminnassa. Toimivia tukihenkilöitä on koko valtakunnassa noin 300.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteri toimi toista vuotta. Koko maan kattavan rekisterin avulla koordinoidaan tilakäyntien toteutumista. Hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaan

tilakäynti tulisi tehdä neljän vuoden välein. Kuntien työterveyshuollot eivät ole pystyneet hoitamaan kaikkia tilakäyntejä aikataulussa. Arviolta 5 000 tilakäyntiä oli tekemättä vuoden 2006 lopussa.

Vuoden aikana eduskunta hyväksyi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muutoksen, mikä antaa Melalle valtuudet teettää rästissä olevat tilakäynnit. Lainmuutos tuli voimaan 1.1.2007 ja se on voimassa vuodet 2007–2009.

Luopumisjärjestelmät

Luopumistuki (LUTU)

Maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä ja sen voimassaolosta on säädetty määräaikaisilla laeilla. Edellisen jakson voimassaolo päättyi vuoden 2006 lopussa. Vuoden 2006 aikana valmisteltiin luopumistukijärjestelmän jatkamista. Uusi laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta tuli voimaan vuoden 2007 alusta lukien ja se on voimassa vuoden 2010 loppuun saakka. Uuden lain voimaantuloon valmistauduttiin muun muassa järjestämällä 11 luopumisjärjestelmää käsittelevää koulutustilaisuutta maatalousalan asiantuntijoille eri puolilla Suomea.

Vuoden 2006 aikana luopumistukia alkoi 1 230 henkilöllä, mikä on 8,5 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Luopumisjärjestelmän kautta maatilojen sukupolvenvaihdoksia tehtiin 478 tilalla. Lisämaaksi myytiin 131 tilan pellot ja 280 tilan pellot vuokrattiin pois. Porotaloudessa tapahtui seitsemän luopumista luopumistuen kautta.

Vuoden aikana luopumistukea maksettiin kaikkiaan 85,2 miljoonaa euroa. Summa kasvoi 2,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Luopumistuen saajia oli vuoden lopussa 9 075.

Mela hoitaa myös ennen nykyisen luopumistukijärjestelmän voimaantuloa päättyneiden luopumisjärjestelmien mukaisia korvauksia. Niitä maksettiin 22 851 saajalle. Suurin ryhmä oli luopumiseläkkeen saajia, vuoden lopussa heitä oli 20 918. Sukupolvenvaihdoseläkkeellä oli 379 henkilöä. Päättyneiden luopumisjärjestelmien korvauksiin käytettiin kaikkiaan 57,9 miljoonaa euroa. Korvaussumma pieneni 8,9 prosenttia edellisvuodesta.

Maatalouslomitus

Mela korvaa maatalouslomitukseen kustannukset valtion rahoittamana kuntien hoitamille paikallisyksiköille maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (LOMAL) mukaisesti.

Vuonna 2006 maksettiin kunnille käyttökustannuksiin käyttöennakoita ja edellisen vuoden loppueriä yhteensä 192,5 miljoonaa euroa. Paikallisyksiköt palauttivat liikaa maksettuja ennakoita 1,4 miljoonaa euroa. Hallintokustannuksia varten paikallisyksiköille maksettiin 14,1 miljoonaa euroa. Lisäksi valtio korvasi Melalle lomitushallinnon hoitamisesta aiheutuneita kustannuksia 1,1 miljoonaa euroa.

Alueellisia paikallisyksiköitä toimi vuoden lopussa 102. Hallintohenkilökuntaa näissä työskenteli 380. Vakainaisia kuukausipalkkaisia lomittajia oli 4 766 (vuonna 2005: 5 193) ja lisäksi vuoden aikana lomittajana oli toiminut 8 999 henkilöä (vuonna 2005: 10 869).

Ennakkotietojen mukaan vuoden aikana vuosilomaa käyttäneitä karjatalousyrittäjiä oli 34 917. Vuosilomaan oikeutettujen määrä väheni 5,5 prosenttia. Sijaisavun käyttäjien lukumäärä väheni 7,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja tehtyjen sijaisapupäivien määrä väheni 4,8 prosenttia.

Lomitusoikeutta käyttäneet viljelijät pitivät 24 vuosilomapäivästään keskimäärin 23,34. Maksullisen lomituksen käyttö lisääntyi edellisestä vuodesta yhdellä prosentilla ja oli yhteensä 97 869 päivää.

Mela kehitti lomituksen paikallisyksiköiden käyttöön internetpohjaisen lomituksen hallintojärjestelmän "Lomitusnetin", minkä käyttöönotto alkoi 1.11.2006. Vuoden aikana suunniteltiin myös viljelijöille tarkoitettuja lomituksen sähköisiä palveluita. Niitä otetaan käyttöön vuoden 2007 aikana.

Mela oli mukana sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia selvittäneessä työryhmässä. Työryhmä luovutti raporttinsa peruspalveluministeri Liisa Hyssälälle 14.7.2006. Raportissa esitettiin monta eri toimenpidettä lomituksen ja sijaisavun kehittämiseksi.

Asiakaspalvelu

Asiakkuusstrategia

Vuoden 2005 joulukuussa vahvistettua asiakkuusstrategiaa on toteutettu ensimmäinen vuosi. Asiakkuusstrategian tavoitteena on Melan toiminnan kehittäminen aikaisempaa asiakaslähtöisempään suuntaan. Asiakkuusstrategian mukaan Mela tarjoaa aktiivisesti eri asiakasryhmille kunkin ryhmän erityistarpeet huomioon ottavaa palvelua eri palvelukanavien kautta.

Asiakaspalveluorganisaation uudistaminen

Paikallinen palveluverkosto uudistettiin siten, että alueasiamiesverkostosta luovuttiin ja asiamiesalueita suurennettiin. Asiamiesalueita muodostettiin 67 kappaletta. Yhdelle asiamiehelle tuli keskimäärin 1 400 MYEL-vakuutettua asiakasta.

Asiamiesalueiden koon kasvaminen lisäsi jatkavien asiamiesten päätoimisuusastetta. Asiamiehen keskimääräinen työaika on 50 prosenttia täydestä työajasta. Kokoaikaisia asiamiehiä oli vuoden lopussa yksi.

Kokoaikaiseksi työajaksi muutettuna asiamiesten työmäärä vastaa nyt 33 kokopäivätoimisen työntekijän työpanosta. Vastaanottoja järjestetään yli 300 vastaanottopisteessä.

Melan linjaorganisaatiossa koottiin uuteen asiakaspalvelulinjaan sekä asiamiehet että pääkonttorin asiakaspalvelu. Myös asiakaspalvelun kehittäminen kuuluu asiakaspalvelulinjan tehtäviin. 1.9.2006 asiakaspalvelulinjaan yhdistettiin myös vakuutusosasto ja osaston nimeksi tuli asiakaspalvelu- ja vakuutusosasto.

Asiakaspalvelun painopisteet

Vuoden 2006 aikana keskitettiin voimavaroja internetpalvelujen kehittämistyöhön. Uusia itsepalveluperiaatteella toimivia internetpalveluja tulee asiakkaiden käyttöön vuoden 2007 loppupuolella.

Touko-elokuussa toteutettiin vakuuttamattomien vakuuttamiskampanja Tike-tietojen perusteella. 12 asiamiestä selvitti puhelimitse noin 550 tulotukia hakeneen maatalousyrittäjän vakuuttamisvelvollisuuden. Kampanjan lopputuloksena 311 yrittäjää saatiin MYEL-vakuutuksen piiriin.

Marraskuun lopulla käynnistettiin vuonna 1961 ja myöhemmin syntyneiden, aikaisemmin MYEL-vakuutuksesta vapautettujen kampanja. MYEL-lakimuutoksen seurauksena kyseinen ryhmä tuli vakuuttamisvelvolliseksi 1.1.2007. Alle 46-vuotiaita vapautettuja oli 1 770. Kampanja jatkuu vielä vuoden 2007 puolella.

Henkilöstö

Toimihenkilöiden lukumäärä ja keski-ikä

Melan pääkonttorissa työskenteli vuoden aikana 193 henkilöä, joista 8 oli osa-aikaisia. Keskimääräinen kokoaikaisiksi työsuhteiksi muutettu nettohenkilömäärä pääkonttorissa oli 178. Vuonna 2005 nettohenkilömäärä oli 185, joten toimihenkilömäärä väheni vuoden 2006 aikana 3,8 prosentilla. Vuoden 2004 keskimääräinen nettohenkilömäärä pääkonttorin toimihenkilöiden osalta oli 196 ja asiamiesten osalta 43.

Melan asiamiehinä toimi 67 henkilöä, minkä lisäksi oli kolme sijaisina toimivaa asiamiestä. Yksi asiamiehistä oli kokoaikainen ja loput osa-aikaisia. Kokoaikaisiksi työsuhteiksi muutettuna asiamiesten nettohenkilömäärä oli 33.

Henkilökunnan keski-ikä on 49,7 vuotta. Alle 35-vuotiaiden osuus on 9,6 prosenttia, 36–49-vuotiaiden 34,2 prosenttia, 50–59-vuotiaiden 39,6 prosenttia ja yli 60-vuotiaiden 16,5 prosenttia.

Henkilöstön palkat

Henkilökunnalla maksetut suoriteperusteiset palkat olivat 7,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 palkkasumma oli 8,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2004 se oli 8,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2005 palkkakustannuksiin sisältyvät korvaukset, jotka maksettiin pois jääneille asiamiehille asiamiestoiminnan uudelleenorganisoinnin yhteydessä. Palkkakustannusten 8,5 prosentin alenema vuonna 2006 johtuu näiden korvausten pois jäämisestä sekä asiamiesten ja pääkonttorin henkilöstön määrän vähenemisestä.

Työhyvinvoinnin edistäminen

Melan henkilökunnalla on paljon mahdollisuuksia kehittää omaa työhyvinvointiaan. Melalla on henkilökunnalle tarjolla muun muassa monipuolisia liikuntaryhmiä omissa liikuntatiloissa, TYKY-tapahtumia sekä työhyvinvointiin liittyviä luentoja. Lisäksi järjestetään omia ryhmiä työkykyä ylläpitävää kuntoutusta varten.

Asiamiesten työterveyshuollon ja työkykyä ylläpitävän toiminnan järjestämissuunnitelma valmistui toimintavuoden aikana. Tavoitteena oli sopeuttaa pääkonttorin toimihenkilöiden malli mahdollisimman hyvin asiamiesten toimintaolosuhteisiin. Järjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen asiamiehiltä tulevan palautteen pohjalta.

Vaihtuvuus

Melan henkilöstön vaihtuvuus pääkonttorissa oli 6,9 prosenttia. Vuonna 2005 vaihtuvuus oli 2,1 prosenttia. Vaihtuvuus johtuu pääosin eläkkeelle siirtymisistä, joita tapahtui viime vuonna aikaisempaa enemmän.

Osaamisen kehittäminen ja siirtäminen

Henkilökunta osallistui toimintavuoden aikana sekä Melan sisäiseen että ulkopuoliseen koulutukseen entisessä laajuudessa. Koulutustoiminta kohdistui erityisesti esimiestaitojen kehittämiseen ja vuorovaikutustaitojen parantamiseen. Alkuvuonna käynnistyi laajasti maatilayrittäjien sosiaaliturvaa käsittelevä Melan jatkotutkinto (15 opintoviikkoa), jolla pyritään erityisesti parantamaan toimihenkilöiden valmiuksia antaa kokonaisvaltaista asiakaspalvelua. Lisäksi laadittiin erityinen koulutussuunnitelma, jonka puitteissa lähivuosina eläkkeelle siirtyvät toimihenkilöt siirtävät tietoa seuraajilleen.

Tasa-arvo

Melan 260 toimihenkilöstä 167 (64 %) on naisia ja 93 (36 %) miehiä. Pääkonttorissa työskentelee 143 naista (75 %) ja 47 miestä (25 %). Asiamiehistä 24 on naisia (34 %) ja 46 miehiä (66 %).

Melassa laadittiin alkuvuoden aikana uuden tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnitelma. Siihen liittyvä selvitys osoitti, että tasa-arvo naisten ja miesten välillä toteutuu palkkauksessa ja sijoittumisessa eri työtehtäviin suunnilleen samalla tavalla kuin vakuutuslalla keskimäärin. Selvityksen pohjalta Melassa on sovittu toimenpiteistä ja seurantajärjestelmistä, joiden tavoitteena on varmistaa tasa-arvon toteutuminen siten, että Mela työnantajana kiinnostaa yhtä lailla miehiä ja naisia.

Talous ja hallinto

Sijoitustoiminta

Melan sijoitustoiminnan hoitaminen perustuu hallituksen vuosittain vahvistamaan sijoitussuunnitelmaan.

Melan sijoitukset olivat vuoden lopussa markkina-arvoltaan 140,3 miljoonaa euroa. Sijoituspääoman lisäys vuoden aikana oli markkina-arvoltaan 24,4 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa markkina-arvoisesta sijoituspääomasta oli korkosijoituksia 18,4 prosenttia ja osake- ja sijoitusrahastosijoituksia 62,3 prosenttia, joista korkorahastosijoituksia oli 46,5 prosenttia. Kiinteistösijoituksia oli 19,1 prosenttia ja muita sijoituksia 0,2 prosenttia. Luvuissa ovat mukana myös omien toimitilojen hallintaan oikeuttavat Kiinteistö Oy Metsätapiolan osakkeet.

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen nettotuotto oli 8,5 miljoonaa euroa vuonna 2006. Käyvin arvoin laskettu nettotuotto oli 11,1 miljoonaa euroa eli 8,9 prosenttia sitoutuneelle pääomalle. Vastaava tuotto oli edellisenä vuonna 11,0 prosenttia. Sijoitustoiminnan tuotto-, riski- ja muita tunnuslukuja sekä niiden laskentaperiaatteita on selvitetty tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Liikekulut

Kokonaisliikekulut olivat 22,7 miljoonaa euroa. Tästä määrästä henkilöstökulut olivat 10,0 miljoonaa euroa ja atk-kulut 9,9 miljoonaa euroa. Kokonaisliikekulut vähenivät edellisestä vuodesta 1,2 miljoonaa euroa.

Valtion ja Kansaneläkelaitoksen osuudet

Valtion osuudet ilman lomitusta olivat 584,0 miljoonaa euroa. Ne kasvoivat 15,1 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta. Valtion osuudet kattoivat 71,2 prosenttia kaikista Melan korvausmenoista. Valtionosuusprosenttia laskettaessa korvausmenoihin ei ole sisällytetty korvaustoiminnan liikekuluja eikä vapaa-ajan MATA-vakuutuksen korvauksia. Valtion lopulliset osuudet vastasivat budjetoituja lukuja 0,6 prosentin tarkkuudella. Lomituksen valtion maksuosuus oli 206,3 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 0,7 prosenttia.

Kansaneläkelaitoksen osuus on 30,8 prosenttia MATAn kokonaiskustannuksista. Korvausvastuun täydennysmaksua peritään vuodesta 2004 lähtien 15 vuoden siirtymäkauden ajan Kelalta ja Melan MYEL-osuudesta. Vuonna 2006 Kelan osuus oli 1,9 miljoonaa ja Melan MYEL-osuus 0,6 miljoonaa euroa. Kelan maksuosuudet olivat kaikkiaan 13,5 miljoonaa euroa, jossa on kasvua 2,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Taloutta kuvaavat tunnusluvut sisältyvät tilinpäätöksen liitetietoihin.

Riskienhallinta

Melalla on laitoksen koko toiminnan kattava riskienhallintasuunnitelma, jonka Melan hallitus hyväksyy vuosittain. Hallitus valvoo suunnitelman toteutumista muun muassa riskienhallinnan, sisäisen tarkastuksen ja valvontatilintarkastajien vuosittaisten raporttien pohjalta. Melan toiminnassa kes-

keisiä ovat ATK-toimintoihin, rahoitukseen ja sijoitustoimintaan liittyvät riskit. Henkilöriskejä hallitaan erityisesti varahenkilö- ja seuraajasuunnittelulla ja muuttuvan lainsäädännön vaatiman osaamisen varmistamisella.

Tarkempi kuvaus Melan riskienhallintatoiminnoista on tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tietotekniikka

Vuonna 2006 jatkettiin työeläkeuudistuksesta johtuvia sovellusmuutoksia ottamalla käyttöön työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeiden käsittelyohjelmisto. Lomituksen hallintojärjestelmän sovellusuudistus ja keskitetyn tietokannan perustaminen käynnistyi täydellä teholla ja sovelluksen ensimmäiset osat otettiin käyttöön 1.11.2006 ja 15.12.2006.

Asiakaspalvelun parantamiseksi rakennettiin erillinen asiakaspalvelukäyttöliittymä, johon koottiin keskeisimmät asiakkuutta koskevat tiedot. Käyttöliittymästä voidaan myös tulostaa suoraan tärkeimmät asiakaskirjeet ja todistukset. Vuonna 2007 asiakaskäyttöliittymä tulee myös suoraan asiakkaiden käyttöön.

Kehittämistyössä valmistauduttiin myös vuoden 2007 alussa voimaan tulevien työntekijän eläkelain (TyEL), maatalousyrittäjän eläkelain ja maatalouden luopumistukilain aiheuttamiin muutoksiin.

Kehittämistyötä tehtiin myös uusien internetpalveluiden kehittämiseksi. Asiakkaille tuodaan vuonna 2007 tarjolle uusia henkilökohtaisia sähköisiä palveluita, joita voi käyttää omien pankkitunnusten avulla.

ATK-kulut olivat 9,9 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2005 olivat 10,6 miljoonaa euroa.

Tulevaisuuden näkymiä

Maatalouden toimintaympäristön jatkuva muutos tuo haastetta maatalousyrittäjien sosiaaliturvajärjestelmien kehittämiseen. Erityisen tärkeitä kehityskohteita ovat työssä jaksamiseen liittyvät lomituspalvelut, työturvallisuus, työterveyshuolto, kuntoutus ja muut työhyvinvointipalvelut.

Melan on aktiivisesti asiakkaisiin yhteyttä pitäen huolehdittava siitä, että maatalousyrittäjien MYEL-työtulo on oikeassa suhteessa maatilayrityksen liiketoimintaan. Työtuloa mitoitettaessa on huolehdittava siitä, että myös maatalon muu yritystoiminta ja metsätalous on huomioitu vakuutusturvassa.

Melan toimintaa ohjaa tulevina vuosina marraskuussa 2006 vahvistettu uusi toimintastrategia vuosille 2007–2013. Maatalousyrittäjien eläkelaitos haluaa olla ensi vuosikymmenen alussa maatalousyrittäjien paras palveluorganisaatio. Tavoitteeseen päästään ripeällä ja ammattitaitoisella ratkaisutoiminnalla, ystävällisellä asiakaspalvelulla ja tehokkaalla kustannusrakenteella. Mela haluaa strategian päälinjausten mukaisesti olla arvostettu maatalousyrittäjien sosiaaliturvan asiantuntija ja toteuttaja, asiakkaan luotettava kumppani sekä alan arvostettu työpaikka.

Vuoden 2005 ja 2007 työeläkeuudistuksista johtuvat suurimmat ATK-järjestelmien muutokset on tehty ja tietotekniikkakulujen odotetaan pienevän lähivuosina. Sähköisten asiakaspalvelujen kehittäminen vaatii uusia panostuksia tietotekniikan osalta.

Vuonna 2008 lähetetään kaikille yksityissektorilla työskenteleville sekä yrittäjille ensimmäistä kertaa vuosittainen työeläkeote. Mela lähettää työeläkeotteita hieman yli 100 000 kappaletta. Työeläkeotteen lähettämistä valmistellaan tiiviisti kuluvana vuonna.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallitus vuonna 2006.

Takarivissä vasemmalta Hannu Uusitalo (hallituksen varapj.), Erkki Kolehmainen, Kati Suihkonen, Holger Falck, Pentti Leppäaho, Juha Saikkonen (valtuuskunnan pj.), Heimo Hanhilahti ja Terttu Mielikäinen. Eturivissä vasemmalta Michael Hornborg (hallituksen pj.) ja Matti Toiviainen.